LAISVĖ—LIBERTY
Vienintelis lietuvių kalboje dienraštis Rytinėse Valstijose
Dalis Queens apskrityje (N. Y. $11.00
Kanadoje 11.00
Kitur užsienyje 15.00
Metam prenumerata:
Jungtinėse Valstijose 10.00
Pavienio egzempl. kaina 5 centai

LAISVĖ
THE LITHUANIAN DAILY

LAISVĖ—LIBERTY
The Only Lithuanian daily in Eastern States
110-12 Atlantic Avenue
Richmond Hill 19, N. Y.
Telephone Virginia 9-1827
PRICE 5c A COPY

No. 250 **** Richmond Hill 19, N. Y., Ketvirtad., gruodžio (Dec.) 26, 1957 **** METAI 47-tl

KRISLAI

Krislai
Viskas vėluojasi.
Įvykus pramoga.
Karbina hitlerininką.
Tikra tiesa!

Rašo R. Mizara

Kaip kas metai, taip ir šiemet, užėjus žiemos šventėms, sušiubuoja paštinis patarnavimas: laikraščių prenumeruotojai negauna jų laiku; laikraščių leidyklos negauna laiku kai kurių korespondentų siunčiamų pranešimų apie parengimus.

Bet visa tai neužilgo pracis ir, tikimės, viskas jeis į normales vėžes.

—:—

Sveikinimus, kuriuos siunčiamumus skaitytojai, įdėsime laikraštin prieš Naujus metus.

—:—

Praėjusį sekmadienį Lietuvių Mot. Klubo suruoštas pokylis, pavadintas "Kūčių pietumis", buvo iš tikrųjų gražus ir spalvingas. Jis įvyko Lietuvių Kultūriniame Centre Richmond Hill, N. Y.

Ši pramoga buvo paaukota **L. Prūseikos** septyniasdesimtmečiui atžymėti. Apie jį buvo ir kalbos sakytos ir eilės [illegible] amuotos.

[illegible]dangi L. Prūseika šiuo [illegible] sunkiai serga, — nesenai buvo operuotas — jau daugiau kaip pusantro mėnesio tebeguli ligoninėje, tai ir šio pokylio visas pelnas buvo paskirtas jam padėti: apmokėti gydytojų ir ligoninės sąskaitas.

Pramogos pirmininkė K. Petrikienė sakė:

— Siunčiame L. Prūseikos reikalams du šimtų dolerių; pirmiau buvome įteikę arti pustrečio šimto dolerių.

—:—

Į Chicagą buvo atvykęs iš Kanados P. Ancevičius. Jis ten skaitęs kaž kokią paskaitą. Menševikų Naujienos ir jo paskaitą labai reklamavo, tarytum Ancevičius būtų koks didelis asmuo.

Ancevičius, tiesa, yra pasižymėjęs, bet "pasižymėjęs" labai nedorais lietuvių tautai darbais.

1941 metais, kai Hitlerio armijos užplūdo Lietuvą, tai Ancevičius siuntinėjo Naujienoms kablegramas, visaip garbindamas hitlerininkus, pačius nuožmiausius lietuvių tautos priešus!

O Ancevičiaus išgarbintieji bestijos iššudė šimtus tūkstančių Lietuvos piliečių!

Na, ir Naujienos šiandien ir vėl Ancevičių reklamuoja, kaip dorą žmogų!

Kada Naujienoms primenamas posakis, — "Three cheers for Hitler!" — tai jų redaktorius neriasi iš kailio, sakydamas, kad jo laikraštyje to niekad nėra buvę.

Bet dabar, kai tos pačios Naujienos reklamuoja aršų hitlerininką, tai kiekvienas patikės, kad jos anuo metu šlovino Hitlerį.

—:—

Diena ir vėl pradėjo po truputėlį ilgėti. Man nepatinka trumpos dienos. Spėju, kad ir kitiems tai nepatinka.

Praeis dar trejetas mėnesių ir mes jau džiaugsimės pavasarėliu.

—:—

J. Yla rašo Liaudies Balse:

"Juoktis, mano manymu, reikia iš tų, kurie manė pasaulį laimėslą paleisdami pusketvirto svaro kamuolį į erdvę, o dabar galvas kiša į smėlį šaukdami, kad pasaulis žus, jeigu Amerika nepasivys Tarybų Sąjungos.

"Tokiems 'galvočiams' reikia eiti ant farmų gyvulių prižiūrėti, o ne komentatoriais ir valstybininkais būti.

"Ir dar žmonės visokiais titulais aukštinasi."

Tiesa, tiesa!

Prezidento ir Dulles raportas apie NATO

Washingtonas. — Pirmadienio vakare prez. Eisenhoweris ir sekr. Dulles davė raportą per televiziją apie NATO. Tikrumoje tai buvo Dulleso raportas. Prezidentas greta jo sėdėjo Baltajame Name, pradžioje pasakė kelis sakinius, kad jau į eilę metų penktu kartu išvien su Dullesu raportuoja apie tarptautinius reikalus. Taipgi pareiškė tą nuolatinį, kad "jis nori nuoširdumo iš Tarybų vadų" ir perstatė Dullesą. Laike pastarojo kalbos prezidentas kelis kartus galva lingavo, tuo duodamas suprasti, kad jis sutinka su Dulleso dėstymais.

Mr. Dulles buvo labai nervuotas, nuolatos judėjo kėdėje ir kartojo tą patį, ką daug kartų yra pasakęs. Jis sakė, kad Sovietai atsisakė daugiau dalyvauti Jungtinių Tautų nusiginklavimo komisijoj, reikalauja, kad nusiginklavimo, atominių ir hidrogeninių bombų uždraudimą svarstytų ne ta komisija, bet visi tos organizacijos nariai. Sakė, kad jis tam priešingas, nes komisiją išrinko visi nariai, tai ji ir turi teisę visų narių. Sakė, kad Sovietai nesutinka, kad vietoje valstybių prezidentų ir premjerų, tartųsi tik užsienio ministrai, ką siūlo NATO.

Toliau Mr. Dulles dėstė, kaip jis "nori taikos". Daug laiko pašventė dėstymui to, kad Amerika duos daugiau ekonominės pagalbos kitiems NATO nariams. Taipgi bendrai veiks mokslo reikalais.

Gerėja santikiai tarp socialistinių šalių

Maskva. — Aukščiausiame Sovietе Chruščiovas sakė, kad Jugoslavijos Komunistų Lygos nedalyvavimas pasirašyme su socialistiniais kraštais pareiškimo nėra geras dalykas. Jis sakė, kad tarpe Jugoslavijos komunistų ir kitų šalių komunistų vis dar yra skirtumų. Bet atžymėjo, kad tie skirtumai jau mažesni, kaip jie buvo praeityje. Sakė, kad Jugoslavijos komunistų santykiai gerėja su kitų socialistinių šalių komunistais.

Kinų valstiečiai stoja į kooperatyvus

Pekinas. — Kinija, kuri turi virš 600 milijonų gyventojų, ilgai dar bus žemdirbystės šalis. Auga jos miestai, plečiasi industrija, bet žemdirbystė vis tebėra pirmoje vietoje. Kinijos darbo valstiečiai džiaugiasi gavę žemę, ant kurios jie dirbo ir dirba. Jie jau ant 97 procentų susijungė į bendrą kooperatyvį dirbimą. Bet yra dar tokių, kurie kooperatyviam gyvenimui ir darbui priešinasi.

Viena, Austrija. — Dar vis Austrijoje yra 19,000 vengrų bėglių, kurie 1956 metais po sukilimo atbėgo.

Lenkijos komunistai ir religijos reikalas

Varšuva. — Lenkijos dienraštis "Trybuna Ludu" plačiai diskusuoja: ar komunistai gali būti ir religiniai žmonės? Dienraštis pasisakė, kad eiliniai nariai, jeigu jie yra religiniai, tai nieko blogo. Bet vadai, kurie žino religijos ir žmonijos istoriją, kurie žino, kam religija ir kaip ji atsirado, tai negali būti religiniai.

Vakarų vokiečiai dėl NATO tarimų juda

Bonna. — Vakarų Vokietijoje labai šaltai atsineša linkui NATO siūlymų steigti raketų bazes. Socialdemokratų vadas Ollenhaurer sakė, kad vokiečiai užtektinai kraujo praliejo jau į du pasaulinius karus ir trečiojo nenori. Bendrai spauda šaltai atsineša linkui NATO planų.

Kiniečiai nušovė priešo karo lėktuvą

Hong Kong. —Čiang Kaišeko karinis lėktuvas, Amerikos išdirbystės "F-84", buvo užpuolęs anglų laivą, kuris artinosi prie Liaudiškos Kinijos pakraščio. Bet Kinijos priešlėktuvinės kanuolės nuo kranto atidengė ugnį ir nukirto lėktuvą žemyn.

Nauja Kinų liejykla

Wuhan, Kinija. — Atidaryta naujoji liejykla plieno gamybai. Vienas pečius (krosnis) turi veik dvidešimties namo butų aukštį. Tai vienas iš daugelio didelių fabrikų, kurie pagal planą yra nupręsta paleisti darban dar šiemet.

SSSR smerkia naują Japonijos ginklavimą

Maskva. — Tarybų komunistų dienraštis "Pravda" smarkiai kritikavo Jungtines Valstijas už ginklavimą Japonijos. Dienraštis rašo, kad Japonijos žmonės priešingi apsiginklavimui, ypatingai ten įrengimui raketų. Washingtonas daro didelį spaudimą į Japonijos valdžią, o ta pasiduoda.

Sovietų Sąjungos 7 siūlymai dėl taikos

Maskva. — Pagal premjero Bulganino laiškus NATO valstybėms ir Jungtinėms Tautoms, Aukščiausio Sovieto (parlamento) posėdyje sakytas Gromyko ir Chruščiovo kalbas, sudarytas sekamas pasiūlymas taikos gerovei:

(1) Tarybų Sąjunga, Jungtinės Valstijos ir Britanija privalo susitarti nenaudoti atominių ir hidrogeninių bombų.

(2) Tų pat valstybių valdžios privalo sulaikyti atominių ir hidrogeninių ginklų bandymus su 1958 metų sausio 1 diena.

(3) Jos privalo sudaryti sutartį, kad nei viena iš jų kitų šalių teritorijoje, kaip tai Vokietijoje, Vakarinėje ir Rytinėje, Lenkijoje ir Čechoslovakijoje, tai yra Centralinėje Europoje, nelaikys jokių atominių ginklų.

(4) Jos turi susitarti, kad kaip Rytų, taip Vakarų ten laikomų armijų kiekis būs žymiai sumažintas.

(5) Turi būti pasirašytas susitarimas tarpe visų NATO ir Varšuvos Sąjungos valstybių, kad jos viena prieš antrą nekariaus.

(6) Visos didžiosios valstybės turi pasirašyti, kad nei viena iš jų nenaudos jėgos išrišimui ginčų Artimuose Rytuose, kad nepriklausomybė ir nepaliečiamybė ten esamų valstybių bus nepaliesta.

(7) Visos šalys turi susitarti ir padaryti galą karo propagandai, ir bandyti daugiau išplėsti savo tarpe prekybos ir kultūros reikalais ryšius.

Tokia Tarybų Sąjungos pozicija taikos gerovei. Tokis jos atsakymas į NATO siūlymus laikyti užsienio reikalų ministrų konferenciją. Chruščiovas kietai kritikavo Vakarų politiką, ypatingai Dulleso, ir sakė:

"Laikas jiems baigti nesiskaityti su socialistiniu pasauliu ir vis bandyti jį paneigti, jam grūmoti ir siekti sunaikinimo. . . Vakarai turi nuo to susilaikyti, suprasti, kad tai nepasiekiama. . . Negalima grūmoti Tarybų Sąjungai, žinant jos galingumą ir poziciją". Jis sakė, kad Sovietų milžiniški pasiekimai atsiekti ne per apsiginklavimą, bet dėl žmonių pastangų.

Valdžia ateis talkon farmerių kovoje

Washingtonas. — Žemdirbystės departmentas nutarė sekamais metais daugiau pagelbėti pietinių valstijų farmeriams kovoje prieš kenkėjus. Ypatingai žalinga yra taip vadinama "degančioji skrusdė". Tai mažas apie ketvirtainio colio ilgio vabaliukas, bet labai žalingas. 1920 metais su vaisiais jie buvo atvežti į Alabamos valstiją iš Pietų Amerikos. Pereitais metais farmeriai jau turėjo vargo su tomis skrusdėmis dešimtyje pietinių valstijų.

Tel Aviv.—Izraelio premjeras David Ben-Gurion sako, kad jį nori komunistai nuversti. Jis sako, kad patsai rengiasi pasitraukti.

Varšuva. — Lenkija ir Jemenas užmezgė diplomatinius ryšius.

Amerikos ir Sovietų mokslininkų santikiai

Little America. — Tarybų Sąjungos meteorologistas V. Rastorgujevas metus laiko išdirbo šioje stotyje su Amerikos oro specialistais. Jis turi 8 metų šaltųjų kraštų patyrimą. Išvykdamas sakė, kad jam patiko išvien su Amerikos mokslininkais dirbti, gražiai sugyveno, o tyrimo metodos abiejų šalių vienodos.

Naujas išradimas

Maskva. —Boris Gnedenko, matematikos mokslo vedėjas Ukrainoje, išrado naują prietaisą, kurio pagalba galima padaryti smulkmeniškas širdies išanalizavimas. Tas prietaisas yra taip jautrus, kad jis bus galimas pritaikyti prie Sputnikų ir planuojamų erdvės laivų įrengimų.

AFL-CIO stoja už būtiną algų kėlimą

Washingtonas. — Dabar galima padaryti suvadą atsibuvusios AFL-CIO konvencijos Atlantic City. Konvencijos išvakarėse, taipgi pačioje konvencijoje, Darbo sekretorius Mitchell ir kai kurie unijų vadai siūlė atsisakyti nuo reikalavimo algas kelti. Jie įrodinėjo, kad būk tai bus iš darbininkų pusės pagalba kovai prieš augantį nedarbą.

AFL-CIO konvencija atmetė tą siūlymą. Walter Reuther smarkiai tokius siūlymus kritikavo. Konvencija pasisakė, kad didieji kapitalistai darosi nesvietiškus pelnus. Jeigu darbininkų algos pasiliks vietoje, kada pragyvenimo kainos kyla, tai nedarbas dar daugiau didės, nes darbininkai ir jų šeimos negalės nusipirkti sau pakankamai reikmenų.

Konvencija pasisakė, kad algos turi būti keliamos, nes pragyvenimo reikmenys brangsta. Skubai darbe turi būti paskelbta kova. Kainos ant pragyvenimo reikmenų turi būti numuštos. Kongrese turi būti atmesti tie priešdarbininkiški biliai, kurie jau pateikti ir ruošiami. Baudžiant unijų vadus raketierius kyšininkus, turi būti baudžiami ir kapitalistai, kurie papirkinėja unijų tūlus vadus.

Taigi darbo žmonių unijų suvažiavimas nepriėmė tų planų, kurie buvo sugalvoti sunkumo naštą perkelti tik ant darbininkų. Konvencijoje buvo iškelta ir įrodyta, kad stambus kapitalas darosi didelių pelnų.

Visur jiems matosi "tarybiniai agentai"

So. Bend, Ind. — Buvęs katalikų Notre Dame mokytojas ir džiakonas Clarence Manion, kalbėdamas per tos įstaigos radiją, sakė, kad tai "Sovietų agentai" pakenkė Amerikai paleisti į erdves "Vanguardą". Jis sakė, kad Amerika su bandymu paleisti "Vanguardą" "pasistatė save ant juoko viso pasaulio žmonių akyse".

Korėjoje dar yra 50,000 amerikiečių

Seoulas, Korėja. — Pietinėje Korėjoje dar vis yra 50,000 Jungtinių Valstijų armijos. Tuo pat laiku Pietinės Korėjos dabartinė valdžia palaiko 700,000 savosios armijos, kuri yra apginkluota, aprengta ir visokiais reikmenimis aprūpinama iš Amerikos.

Alžyriečių kova vėl žymiai pasmarkėjo

Rabatas, Alžyras. — Alžyriečiai partizanai, kovoją prieš francūzus, pasmarkino kovą Maroko pasienyje. Tik vienos dienos susikirtime francūzai neteko 47 užmuštų ir daug sužeistų kareivių. Gruodžio 20 dieną kitame mūšyje 25 francūzai krito, o sukilėliai neteko tik 2 žmonių.

Tokio. — Kardinolas Spellmanas, kuris vyksta apžiūrinėdamas Amerikos karines bazes, neva sveikindamas Kalėdų proga karius, jau Japonijoje.

Finansinė parama Laisvei visada reikalinga.

Du komunistai nori gauti naują teismą

Washingtonas. — Du Komunistų partijos vadai, Henry Winston ir Gilbert Green reikalauja, kad Šalies Aukščiausias Teismas pernagrinėtų jų bylą. Jie nuteisti po 5 metus kalėjimo ir nuo 1956 m. jau yra kalėjime. Juos nuteisė pagal Smitho aktą. Aukščiausias Teismas devyniems komunistams Kalifornijoje nuteistiems pagal tą patį apkaltinimą davė naują teismą. Todėl jo reikalauja Winston ir Green.

Sako "propaganda" dėl Sovietų satelito

Londonas. —Maskvos radijas pareiškė, kad Amerikoje E. Bergausto pareiškimas, būk Sovietai norėjo trečią sputniką paleisti, bet jis susprogo, yra išmislas. Tarp kitko, sako: "Amerikos bandymas paleisti mažytį satelitą nepavyko, tas pakenkė Amerikos prestižui, todėl tūli leidžia paskalus ir apie Sovietų satelitų sprogimus, kad savo nepasisekimą tuo pridengus".

Sovietai yra sargyboje

Maskva. — Vidaus reikalų ministras gen. Serovas pranešė, kad Gruzijoje, Latvijoje ir Estijoje suimta visa eilė užsienio šnipų. Jis sako, kad tai daugiausia Amerikos šnipai. Jis ragino darbininkus daugiau budėti, nes "svečių" galima laukti daugiau.

Kairas, Egiptas. — Liaudies Kinija ir Egiptas pasirašė prekybos sutartį. Metinė prekyba sieks $72,000,000.

LAISVĖ

LITHUANIAN DAILY, PUBLISHED BY
The Laisve, Inc.
Established April 5, 1911
Every day except Sundays, Mondays and Holidays
110-12 ATLANTIC AVENUE, RICHMOND HILL 19, N. Y.

President CLEMENT BREADY; Secr.-Treasurer, WILLIAM CHAPELS
Editor, ROY MIZARA

SUBSCRIPTION RATES

United States, per year $10.00	Canada and Brazil, per year $11.00
United States, per 6 months $6.00	Canada and Brazil, 6 months $6.50
Queens Co. ..... $11.00 per year	Foreign countries, per year $15.00
Queens Co. ..... $6.50 per six mos.	Foreign countries, 6 months $8.00

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y. under the Act of March 3, 1879

VICE-PREZIDENTUI PASTABA

ŠIŲ METŲ GRUODŽIO 6 d. mūsų šalies vice-prezidentas Niksonas sakė kalbą Amerikinės Pramonės atstovų suvažiavime. Jis kalbėjo apie Tarybų Sąjungą. (Tenka pasakyti, kad šiandien retas kuris valdžios pareigūnas, sakydamas čią ar ten kalbą, daugiausiai neliečia Tarybų Sąjungos.)

Vice-prezidentas pripažino, jog Tarybų Sąjunga yra padariusi didžiulį, fenomališką progresą moksle ir technologijoje. Pripažinęs tai, Niksonas sakė: mokslo srityje Tarybų Sąjunga pakilo smarkiai, bet "vidutinio ruso" gyvenimas vargiai bepagerėjo bėgyje pastarųjų 40 metu. Esą, ne taip, kaip Vakaruose.

Tokį vice-prezidento išsišokimą smarkiai kritikuoja New York Timese Hugh B. Hester, atsistatydinęs JAV brigados generolas. Jis parašė laišką tam laikraščiui (tilpo praėjusį šeštadienį), kuriame primena šalies vice-prezidentui, jog tokios kalbos neduoda žmonėms jokios naudos; jos iš tikrųjų tik blėdį neša. H. B. Hesteris yra lankęsis Tarybų Sąjungoje, keliavęs po keletą tarybinių respublikų, kalbėjosi su daugeliu visokių asmenų, ir jis dabar sako: tarybinių žmonių gyvenimas sparčiais žingsniais gerėja. Tiesa, gyvenamųjų namų dar vis stokuoja, bet tą stoką šalis siekiasi greit panaikinti; verda milžiniška gyvenamųjų namu statyba.

Laiško rašytojas tiesą sako, jog Amerikoje dar yra tokių (vienas Niksonas), kurie galvoja, būk neužilgo Tarybų Sąjungoje įvyksianti revoliucija (jie turi galvoje kontr-revoliuciją), bet tai tuščia svajonė, tai niekuo nepagristas pranašavimas.

Tokiems, kurie taip svajoja, H. B. Hester šitaip sako:

"Per eilę metų rusų istorijos ir komunistinės santvarkos studijavimas, daugiau kaip dveji metai asmeninio ir oficialaus kontakto palaikymas su Tarybų Sąjungos atstovais Berlyne (1945-47 metais), tyrinėjimas padėties vietoje, įtikino šių žodžių rašytoją, kad socializmas — arba valstybinis kapitalizmas, jei jums patinka — Tarybų Sąjungoje šiuo metu tiek pat tvirtas kaip ir kapitalizmas JAV. . ."

Tvirtai ir aiškiai pasakyta. Tai turėtų įsidėti į galvą kiekvienas "neviernas tamošius", kuris dar plepa, būk tarybinės tautos sukels "revoliuciją" ir sugrąžins pas save kapitalizmą.

Kalbant apie nedarbo plėtojimąsi

IŠ DETROITO PRANEŠAMA, kad ten "laikinai" iš darbo paleidžiama 90,000 automobilių pramonės darbininkų.

Chrysler'io kompanija atleidžia 60,000, o Fordo — 30,000. Kodėl jie paleidžiami ir kaip ilgam?

Atleidžiami dėl to, kad automobilių biznis mažėja; žmonės mažiau perka mašinų negu buvo manyta. Kaip ilgam jie paleidžiami? Sakoma, savaitei ar dviem. Tačiau reikia suprasti tai: kitais metais šiuo metu automobilių pramonė dirbo visais garais; daug darbininkų dirbdavo viršvalandžius, o šiemet nėra darbo! 1958 metų automobilių neperka tiek, "kiek turėjo" pirkti. O neperka dėl to, kad darbo žmonės šiemet turi mažiau pinigų, mažiau jie uždirba, gi visokių produktų kainos smarkiai kyla aukštyn. 1958 metų modelių mašinos labai pabrangintos.

Plieno pramonėje dalykai toipgi prastėja; šen ir ten dirbtuvės užsidaro. Tokiame Hudson, Mass., sakoma, neužilgo bus apie 2,000 darbininkų paleisti iš darbo.

New York, New Haven and Hartford geležinkelio kompanija skelbia, jog su 1958 metų pradžia bus sumažintas traukinių judėjimas apie 30 procentų. Kompanijos viršylos skelbia, kad iš 30 traukinių, kursuojančių tarp New Yorko ir Bostono 10 bus sulaikyti.

Visa tai rodo, kad ir atitinkamas procentas darbininkų ir tarnautojų bus paleista iš darbų.

URUGVAJUJE

MAŽYTĖJE Pietų Amerikos respublikoje Urugvajuje jau senokai buvo jaučiama ekonominė krizė, kuri pirmiausia, aišku, skaudžiai atsiliepė į darbininkų gyvenimą. Dabar toji krizė dar padidės.

Du didžiuliai frigorifikai (gyvulių skerdyklos) užsidaro. Abudu fabrikai buvo Montevidejuje, Urugvajaus sostinėje. Abudu frigorifikai priklausė amerikinėms firmoms: vienas Swiftui, kitas Admour and Co.

Tik šiomis dienomis abidvi kompanijos paskelbė spaudoje, kad savo fabrikus uždaro ir jų nebeatidarys. Abiejuose dirbo apie 6,000 darbininkų. Vadinasi, jie liekasi be darbo. Matydamos, kad Urugvajuje vystosi nemaža ekonominė krizė, amerikinės kompanijos ryžtasi tą šalį dar labiau pabausti.

Bėda toms šalims, kuriose įsigali užsieninis kapitalas! Jis bet kurią dieną gali bet ką padaryti, nesiskaitydamas su vietos darbo žmonių poreikiais.

Patsai didžiausias frigorifikas Urugvajuje priklauso tos šalies valdžiai, bet jis, aišku, visų, paleistų iš darbo 6,000 darbininkų, negalės darbu aprūpinti.

Jonas J. Kaškiaučius, M. D.

"Gydymo Istorijos" apžvalga

(Tąsa)

Vėlesnieji viduramžių metai vietomis leido prasimušti kultūrai. Italijoje Salernos miestas palaipsniui tapo mokslo centru. Čia gydytojai buvo linkę tyrinėti ligonis, kaipo žmones, sąmoningai, be kunigų įtakos. Tik chirurgijoje vis dar veikė skutėjai (barberiai), kraujo vis nuleisdavo. Galiausiai tikroji chirurgija ėmė imti viršų. Imta dažniau daryti lavonų skrodimus, piaustymus. Anatomijos atradimai taikomi chirurgijos pažangai. Vystėsi prekyba, miestų amatai, feodalų valdos ėmė eiti silpnyn. Baudžiauninkai važinėjo į miestus, bet gavo kęsti skurdą ir purvą.

Ėmė siausti limpamosios ligos. Įsigalėjo sifilis, plito maras. Griežtas karantinas apstabdė tas ligas.

Renesanso gadynė palaipsniui atgaivino meną ir mokslą, kultūrą. Viljamas Harvejus nustatė tikrąjį kraujo apytakos vaidmenį, nurodė, kad veikia didysis (per visą kūną) ir mažasis (per plaučius) kraujo apytakos ratas. Tatai labai pastūmėjo pirmyn fiziologiją ir medicinos bei chirurgijos kelią. Gydytojai ir mokslininkai Vesalijus, Falopijus, Eustachijus padarė pažangą anatomijoje. Leonardo da Vinči išstudijavo 100 žmonių kūnus, parašė anatomijos kūrinį, su savo piešiniais, kurie tebeturi vertės ir šiandien.

Ligoms pažinti daug padėjo ligonių stebėjimai, šlapimo tyrinėjimai, pulso aiškinimai. Chirurgijoje imta gręžti galvoje skyles, iš akių šalinti kataraktas, net ir krūtinėje bei pilve imta daryti skyles skysčiams išleisti.

Su 17-tu šimtmečiu daugėja moksliniai atradimai. Prancūzijoje Dekartas, Anglijoje Bekonas buvo žymūnai. Ištyrinėtos tokios ligos, kaip šv. Vito šokis - chorėja, plaučių uždegimas, histerija, skarlatina, podagra, gimdyvių karštligė (dėl gimdos apkrėtimo ir uždegimo), beprotystė dėl sifilio, raumenų nykimas (myasthenia gravis). Akušerijoje imta vartoti reples kūdikiui ištraukti. Surasta, kad cinchonos medžio luoba padeda gydyti drugį —maliariją.

Dar daugiau pažangos padarė 18-ame amžiuje plintanti reformacija. Žmogaus mintis ir protavimas laisvinosi iš bažnyčios pančių. Profesorius Štalas parodė, kad protas, smegenys turi įtakos visam kūnui, duoda toną raumenims, padeda viduriams veikti. Gaminami tonikai — raumenų bei nervų tonui sutvarkyti. Prirodyta, kad raumenys turi dirglumą ir gabumą susitraukti. Net ir mikroskopo pradai padaryti: tai padėjo tyrinėti kraujo vaikščiojimą per plėveles.

Išrastas deguonis (oksigenas), tūlos vidinės liaukos. Sifiliui gydyti vartojamas gyvsidabris. Širdžiai stiprinti imta vartoti digitalį, ir po šiai dienai vertingą vaistą.

Amerikos J. V. atidaryta pirmoji medicinos mokykla Filadelfijoje 1765 m., o Niujorke Kolumbijos universitete prasidėjo medicinos fakultetas — 1768 m. Pamiščlių įstaigose pradėta atraišioti vargšus įnamius iš grandinių bei pančių. Imta labiau tyrinėti protligių priežastis: psichiatrija daro pažangą. 18-ame šimtmety pradėta skiepyti nuo raupų. Gyd. Dženeris įrodė skiepijimo naudą.

Su 19-tu šimtmečiu medicinos praktikantus sutvarkė Napoleonas. Studentai turėjo mokytis medicinos 4 metus universitete ir išlaikyti valstybinius egzaminus. Paryžius tapo mokslų centras. Gyd. Lenekas išrado stetoskopą, — tai padeda surasti širdies bei plaučių ligas. Medicina žengia pirmyn. Ištirtos ligos: Hočkins liga—limfinių guzelių vėžiška liga, susijusi su piktuoju mažakraujingumu; Adisono liga — dėl antinkščių liaukų sutrikimo, Braito liga — inkstų uždegimo liga.

Buvo ir kultų ir kultistų. Silezijos kaimietis Prisnicas išgarsino maudymosi gydymą. Kitas vėl rekomendavo vaikščioti basam ir be kepurės: esąs geras atsparumas prieš ligas. Skausmui mažinti pradėtas vartoti azoto oksidas — (nitrous oxide), azoto (nitrogeno) ir deguonies dujos; kiek vėliau — eteris ir chloroformas.

Įstabusis pasišventėlis vengrų gydytojas Ignacas Semelveisas mokė akušerius ir akušeres ir medicinos studentus, kad jie kruopščiai nusimazgotų rankas ir jas pamirkytų chloruoto kalcio tirpale — ir tik tada galima egzaminuoti moterį, švariai prirengtą gimdyti. O tai pirma Samelveiso medicinos studentai eidavo tiesiog iš anatomijos ir lavonų piaustymo ir su apterštom rankom egzaminuodavo gimdyves! Jas apkrėsdavo ligų perais, ir moterys mirdavo, kaip musės! Semelveiso apsimazgojimas ir chloruotame kalcio tirpale rankų mirkymas ir gimdyvių apšvarinimas beveik visiškai sustabdė aną baisiąją gimdyvių karštinę, mirtingumą sumažino iki 1%.

Gimdyvių skausmui mažinti kartais vartodavo truputį chloroformo, nors prieš tai piestu stodavo kunigija ir storžieviai biurokratai gydytojai. Apie bakterijas dar nebuvo supratimo.

Palaipsniui medicinos pažanga iš Paryžiaus perėjo į Vokietiją ir smarkiai kilo plito į visas puses. Chemija, fiziologija, patologija, jau ir bakteriologija darė naujų išradimų. Kochas surado tuberkuliozės baciles. Erlichas išrado salvarsaną sifiliui gydyti. Bernardas tyrinėjo kasą (saldžiąją liauką), aiškino diabeto — cukraligės esmę. Virchovas mokė, kad gydytojai turi būti varguomenės atstovai, turi padėti išrišt gyvenimo problemas. Virchovas paskelbė, kad organizmas sudarytas iš ląstelių (narvelių, celių), tai smarkiai pastūmėjo pirmyn ligų tyrinėjimą ir gydymą.

Helmholcas aiškino regėjimo fiziką, išrado oftalmoskopą akies vidui tyrinėti. Gerklei tyrinėti išrastas laringoskopas.

Po truputį žengė pirmyn medicina ir Amerikos Jungtinėse Valstijose. Kaimų plotose gydytojai su savim atsiveždavo ir vaistų odos tarbose: kalomelio, Doverio miltukų su opiu, peruviškos cinchonos miltelių, dar ir slibino kraujo. Nereikėdavo ligonio globėjams lakstyti į vaistines. Praktiški būdavo kaimo gydytojai.

Įžymi pasišventėlė Florencė Naitingėlė labai daug darbavosi Kryme laike karo. Globojo, slaugė sužeistus kareivius, mazgojo, švarino ir mažino susirgimus ir kančias. Padėjo stabdyti dizenteriją (viduriavimą), net ir cholerą. Šita gabi moteris ir įsteigė paskiau slaugių bei medicinos seselių mokyklą. Žmoniškai, humaniškai traktuoti karo belaisvius pradėjo filantropas Donantas. Jis pareiškė: "visi esame broliai," suorganizavo pagalbą belaisviams, perkalbėjo vietos gyventojus, kad jie pristatytų muilo, vandens, raiščių, tvarčių ir maisto vargšams karo belaisviams.

Per piliečių karą Amerikoje plito limpamosios ligos — dizenterija, piktasis mėšlungis (tetanus), šiltinės. Stoka švaros laike chirurginių operacijų didino kareivių mirtingumą. Reikėjo didelių pagerinimų.

Filadelfijos gyd. Mičelis ėmė gydyti ligoninėje (šoko (nervų sukrėtimo) ir histerijos ligonis. Ilgu poilsiu ir miegu gydė nervų ligas. Nervų ligoms tyrinėti ėmė vartoti elektrą. Ir hipnozę vartojo nervų ligoms tirti ir gydyti. O Vienos neurologas Sigmundas Freudas palaipsniui įvedė psichoanalizę emocijoms, nervų sąjūdžiams tyrinėti ir gydyti.

Prancūzijos gyd. Pasteras susekė vyno rauginimo mikroskopinius organizmus. Padėjo jis sėkmingai gaminti vyną. Paskiau jis ir pieną apsaugojo nuo pirmalaikio rūgimo: įvedė pasterizavimą. Anglijos chirurgas Listeris susekė panašumą tarpe vyno rūgimo ir žaizdų apsikrėtimo. Jis ir įvedė antisepsiją, chemikalų vartojimą žaizdoms apsaugoti nuo apsikrėtimų.

Amerikoje pradėjo atsirasti ir moterų gydytojų. Elzbieta Blekvelaitė išsimokslino Ženevoje, Niujorke įsteigė moterų ir vaikų ligoninę. Kita moteris gydytoja buvo Meri Uokeraitė, darbavosi laike pilietinio karo. Pagaliau, 1850 m., Filadelfijoje įsteigta moterų medicinos mokykla (Women's medical college of Pennsylvania), kuri veikia ir šiandien.

Kaimo gydytojai Amerikoje suvaidino didžiulį vaidmenį. Buvo jie kruopštūs, simpatingi, gerai pažinojo savo pacientus, jų polinkius ir gyvenimo aplinkybes. Gydė žmoniškai, ne tiek ligą, kiek patį žmogų: užjautė, ramino, guodė, drąsino. Buvo už tai gerbiami ir vertinami. Buvo tai įkvėpimo pavyzdžiai.

Tekdavo grumtis su apgavikais, šarlatanais, "stebuklingų vaistų" pardavėjais. Vėliau juos demaskuoti pradėjo Amerikos gydytojų sąjunga, bet jų tebėra ir šiandien. Per laikraščių skelbimus, per radiją ir televiziją — jie tau ir kraują išvalys, ir nervus sustiprins, ir ligas išvarys, vidurius sutaisys, skausmus prašalins ir nemigę: tik štai pirkite jų piliules, — kam čia gydytojo?

(Bus daugiau)

De Land, Fla. — Mirė Ch. Wagner, 81 metų. Jis buvo žymus architektas.

Jonas Kaškaitis

MEMUARŲ SERIJA

Mokslo, darbo, kovingi keliai

KAZYS KRAUČIŪNAS

Mes atsimenam Kazį Kraučiūną,
Dainių, aktorių sielos dailios,—
Nuoširdi padėka lai jam būna!
Ilgų metų ir daug jam galios!

"Takelių" jis "siauruoju" keliavo—
Susimąstęs, kuklus ir taurus:
Klausė žodžių širdies jautrios savo,—
Padainuos ir estradoj sukrus...

Rauda lyriškas tenoras tyras—
Išsiilgusios sielos stygą,—
Patvarus šitas aktorius vyras:
Vis dar moja kelionė ilga...

PETRONYTĖS MAN GAILA

Švelniabalsė žvytri Petronytė,
Šalinytės gabi mokinė:
Žvilga akys, darni jos galvytė—
Pažanga vokaliniam mene!

Jos sopranas—sidabro skambutis,—
Klausė "Liberty" salė pilna,—
Sklinda balsas maloniai švelnutis,—
Net linksmesnė pas'darė diena!

Ją pasveikinau, spaudžiau rankytę:
O lakštutė—linksmutė visa!
Ir švytėjo greta Šalinytė!
Spinduliai žiburiai akyse!

Petronytei — artistei jaunutei
Ateitis jau šypsojos šviesi!
Jau plazdėjo sparneliai sukrutę,—
Ir klegėjom nušvitę visi...

Dar koncertas didžiulis—dainavo
Petronytė programos pradžioj:
Negirdau — traukinys pavėlavo
Požeminis — giliai apačioj...

Dėl nekalto niūraus incidento —
Vyko nesus'pratimas žiaurus!
Karjėra Petronytės sukrenta...
Supuolimas skaudus, atkarus...

Visą aklą ir žiaurią teisybę
Pervėlai aš patyriau karčiai!
Mane gailestis griebė beribė —
Ir įdūrė širdin erškėčiai!

To koncerto pradžios negirdėjau:
Kai recenziją plačią siunčiau,
Petronytės nė vardo nedėjau —
Gal taip bus ir tiksliau ir slidžiau?

Užsigauta jautrios dainininkės —
Ir įsižeista skaudžiai, giliai:
Kam aš ją ignoravęs, palikęs...
Ir sutrūko karjeros galai...

Man skaudu! Petronytės man gaila!
Pamesta puikaus balso raida!...
Šitą skausmą ir gailesį smailų
Po šiai dienai juntu bet kada...

1957. IX. 4

JONAS SABALIAUSKAS

Sabaliauskas mūs' Jonas šiandieną,
Dainininkas tebėr sugabus,
Ir jis pats ir Ona Dirvelienė —
Į mūsiškių koncertą pribus.

Kad pasuks jie abu į estradą,
Kad paleis harmoningus balsus!
Tai tik klausos svetainė be žado:
Tai duetas iš tikro garsus!

Kaip žavingai balsai susilieja!
Susitelkęs, pagautas klausai, —
O harmon'ja tik supasi skrieja!
Tai suderinti puikūs balsai!

Patvarus vis tebėr Sabaliauskas —
Jis taip gausiai apteiktas gamtos!
Bet... Višniauskas kažkur?Vasiliauskas?
Sudarkyti jie pusės kitos?...

Sabaliauskui širdingai dėkojam!
Lai vis žengia progreso keliu!
Lai jam nieks nesipainios po kojom!
Numatyt jo triumfą galiu.

ONA DIRVELIENĖ

Mūs' lakštutė Ona Dirvelienė —
Talentinga mėgėja dainų!
Įstabi dainininkė pavienė!
Ji garsi nuo dienelių jaunų!

Ir visa jos šeima muzikinga,
Pats Dirvelis, jos vyras brangus,—
Jam dainų įkvėpimo nestinga—
Kompozitorius Jonas gabus!

Nūnai muzikos moko Dirvelis,—
V. Visockis taip mokė kadai!
Tobeskamba šių muzikų kelias,—
Mūs Dirvelio, Visockio darbai!

Toks stiprus Dirvelienės sopranas!
Kaip vargonai, spalvingas, skardus.
Rods, ugnelė krūtinėj kūrenas!
Garsių dainių minėsi vardus.

Kai dainuoja Onutė duetą —
Su Jonu Sabaliausku abu,
Klauso salė giliai sužavėta!
Ir stebėt ir minėt pagarbu.

Dainininkai! mūs muzikai brangūs!
Pažiba mūs' kultūros tikra!
Jūs' balsų, jūsų muzikos bangos
Lai vis kils su katučių audra!

Mūsų Paura — tai dainius mėgėjas—
Su grupe jo vyrukų tikra—
Tuoj pribūva dainuot panorėjęs,
Su jaunuoliška drožia aistra!

Valiukonių — tai *Walan* dukraitė—
Talentinga — dainavo šauniai!
Bet gyvenimas taip susiraitė:
Negirdėt dainininkės seniai...

Jauno talento, balso taip gaila!
Nelemta dėdės Samo valia:
Ir tu kęsk širdy pašiną smailų—
Ir dažnai pažiūrėk atgalio...

Rimtai pagalvokime dėl Laisvės ateities

Lietuvių Namo Bendrovė parduoda namą, kuriame Laisvės spaustuvė turi sau patalpą. Turime susirasti vietą spaustuvei, ir tai yra labai rimta problema. Tuo klausimu turime pasitarti, plačiai paanalizuoti dabartinę padėtį ir, tyrai nusivalę akinius, pažvelgkime į ateitį. Būtent, kaip įsisteigti laikraščio leidimui ir bendrai mūsų lietuviškajai kultūrinei veiklai vietą?

Padėtis yra tokia: lietuvių išeivija Amerikoje taip, kaip ir kitų tautų (imigravusių žmonių) biologiniai nyksta. Iš Amerikoje gimusių lietuvių taip menka dalelė teprisimena savo tėvų kalbą ir prisimerkusiai jie tepažvelgia į lietuvių kultūrinius reikalus. Amerikos kultūra taip nustelbia čia gimusiųjų ateivių vaikus, kad jie iš pirmos gentkartės atsišalina nuo savo tėvų kalbos ir jų kultūrinių reikalų. Dėl tos priežasties ateivių spaudai čia darosi labai sunku egzistuoti, ypač dienraščiams.

Suvaržymas imigracijos į Ameriką atima viltį tikėtis, kad atsirastų naujų pajėgų mūsų ateivijoje ir kad kultūrinė veikla galėtų plėstis, ar bent pasilaikyti tokioje stadijoje kaip dabar. Iš visko matytis, jog dirva veiklai siaurėja.

Paskutiniais keletu metų mums buvo labai sunku išlaikyti Laisvę dienraščiu. Dėl finansinių trūkumų sulaukėm labai sunkių techniškų bėdų. Sulaukę vėlyvo amžiaus, pasitraukė iš mūsų įstaigos keturi asmenys. Du iš redakcijos ir du iš spaustuvės. Gerai išsilavinę savo pareigose asmenys. Jų vietas užpildyti kitais nėra galimybės. Taigi pasitraukusiųjų darbas užgulė ant pečių likusiųjų darbininkų ir ta našta taip pasunkėjo, kad jau tikrai darosi nebepakeliama.

Steigiantis spaustuvę naujoje vietoje, nėra išrokavimo steigti dienraščiui. Nes padėtis tokia, kad toliau negalėsime ištesėti išleisti dienraštį, dėl finansinių ir techinkinių priežasčių.

Naujai įsikuriant, turėtume rengtis prie suretinimo Laisvės išleidimo. Reikėtų, man atrodo, išleisti tik du kartus į savaitę.

Leidžiant Laisvę tik du kartus į savaitę, būtų galima padaryti ją įvairesne bei įdomesne. Palengvėtų našta redakcijoje, būtų galima duoti daugiau raštų iš įvykių čia pat Amerikoje ir užsieninių įvykių. Laikraštis būtų originališkesnis. Dabar prisieina dėti tą, ką tik sučiumpame, kad užkišti vietą, nes nesuspėjama apsidirbti.

Leidžiant Laisvę du kartus į savaitę, mano manymu, prenumerata turėtų pasilikti ta pati kaip dabar yra: **$10 metams.** Paliekant tą pačią kainą gal nereikėtų turėti specialių vasarinių $10,000 fondų vajų. Veikiausia pakaktų vieno rudeninio vajaus gavimui naujų skaitytojų, atnaujinimui išsibaigusių prenumeratų ir aukomis bei parengimais sukėlimu biudžeto sekantiems metams.

Šis klausimas yra labai svarbus ir dabar laikas jį apdiskusuoti. Kiekvienas Laisvės skaitytojas turėtų pasisakyti savo nuomonę dėl Laisvės išleidimo prieš Laisvės bendrovės dalininkų suvažiavimą. Suvažiavimas įvyks 1958 metų sausio 26 d. Suvažiavimas, remdamasis per dienraštį išreikštomis mintimis, padarys savo nuosprendį tuo klausimu.

Dalyvaukite diskusijose. Duokite suvažiavimui iniciatyvos. Laisvės bendrovės dalininkai, pasirūpinkite būti suvažiavime, nes šis suvažiavimas turės išspręsti labai svarbią problemą mūsų kultūriniame gyvenime.

P. Buknys

Newport, R. I. — Šeši Amerikos karo laivai naikintuvai sugrįžo iš Viduržemio jūros, kurie buvo dalimi Šeštojo karo laivyno.

Daugiau įvairių parengimų Laisvės naudai.

Norman Thomas jau grįžo tuščiomis

Grįžęs į Amerika socialistas Norman Thomas pareiškė, kad jis buvo nuvykęs į Artimuosius Rytus ir nusivežęs prieš Sovietus brošiūrą. Bet jis ten nesurado nei vienos organizacijos, kuri jam būtų sutikus platinti anti-sovietinę brošiūrą. Brošiūrą buvo pagaminę American Labor Research Institute. Atrodo, kad Artimųjų Rytų žmonės pažįsta ir atskiria, kas jų draugas ir kas apsimaskavęs priešas.

Libija nenori lėktuvų - raketų karo bazės

Washingtonas. — Amerikos karinė komanda susirūpino, kad Libijoje prasidėjo smarkus judėjimas prieš karo bazę. Amerikos karinis orlaivynas ten turi įsirengęs Wheelus Air Base, kurioje ne tik prisigabenę atominių ir hidrogeninių bombų, bet turi ir raketas leisti įrengimų. Sako, kad tai yra vienatinė didelė raketų bazė. Libija yra šiaurinėje Afrikoje, prie Viduržemio jūros, iš kurios lengva karo lėktuvams ir raketoms pasiekti Balkanų Pusiasalio ir Centrinės Europos demokratines liaudies šalis.

Tiesa, ar tik bus jų nusigandimas

Londonas. — Tik išėjo "Janes Fighting Ships" knyga, kurioje daroma viso pasaulio valstybių karinių laivynų apžvalga. Autoriai sako, kad dabar Tarybų Sąjungos karinis laivynas yra vienas iš moderniškiausių pasaulyje. Jie rašo, kad Sovietai turi "povandeninius sputnikus — submarinus," Jie būk ginkluoti atominėmis raketomis, 50 tonų svorio, 70 pėdų ilgio, kurios paleistos gali priešą pasiekti už 1,500 mylių.

Sezono Sveikinimai

Sveikiname su Kalėdomis ir Naujais Metais visus draugus, gimines ir prietelius Amerikoj ir Lietuvoj.

LAI BŪNA TAIKA PASAULYJE!

P. F. DAUDERIS
A. PETROKAS
Chicago, Ill.

WORCESTER, MASS.

SVEIKINIMAS

Kalėdų ir Naujų Metų proga sveikiname Laisvės redaktorius ir visus jos darbininkus. Sveikinam savo draugus ir drauges ir visus Laisvės skaitytojus. Linkime visiems geros sveikatos ir ilgo amžiaus.

Jurgis ir Marijona Dekšniai

Linksmų Sezono Švenčių! Laimingų Naujų Metų!

Sveikiname Laisvės Redakciją ir Administraciją ir visus darbininkus.

Sveikiname draugus ir drauges ir visus skaitytojus.

Linkime laimės ir geros sveikatos visiems su 1958 metais. Lai žydi gerovė ir taika tarp pasaulio tautų!

Juozas ir Elzbieta Bekampiai
Avalon, N. J.

Linksmų Kalėdų, Laimingų Naujų Metų

Laisvės personalui ir visiems atsinaujinusiems ir naujiems skaitytojams.

D. JUSIUS
Worcester, Mass.

KAS ČIA KALBA?

Nugi, baisiai įdomios knygos, kurias pradėjęs skaityti, skaitysi neatsikvėpdamas iki galo . . . kurios parduodamos visai žmoniška kaina . . . kurios eina ir į Lietuvą ir ta pačia kaina—tik 5 doleriai už visas 4 knygas! (Kurie siųsite į Lietuvą, atsiųskite mums adresą.)

SAULĖS RŪSTYBĖ (romanas) sako: skaitai mane, nes myli o nemylėti negali, kada mane skaitai. 311 puslapių. Kaina $3.00.

ČIKAGOS ŠĖŠĖLIAI — žiaurios tikrovės vaizdų knyga, kurioje tikrojo, nuogoje gyvenimo yra daugiau, negu mariose vandens ir druskos. Iliustruota, 316 psl., kaina $3.00.

ŠIRDIES RŪMAI (romanas) sako: tik tada vaikščiosi širdies rūmuose ir juos tikrai pažinsi, kada mane skaitysi. 449 psl., kaina $4.00.

ŠLIUPTARNIAI (Amerikos lietuvių gyvenimo knyga) sako: tik mane skaitydamas matysi lietuvių tautos trečiosios dalies darbus, vargu, kančias, nuopelnus, kultūrą ir tautinį išlikimą. 652 pusl., kieti viršeliai, kaina tik $3.00.

VISOS 4 KNYGOS TIK UŽ $5.00! Bet kas nori tik 1 ar 2, ar 3 knygų, tai už 1 tik $2.00, už 3 tik $4.00. Persiuntimo kaštus apmokame. Rašykite:

DR. ALG. MARGERIS, 3325 S. Halsted St., Chicago 8, Ill.

Kas Skaito ir Rašo Duonos Neprašo

Tai išmintingas posakis, kuris yra taip senas, kaip senas yra pats raštas. Kas to posakio laikosi niekad nesigaili. Skaitykite šias knygas:

Amerikos Demokratijos Steigėjai

Skaitykite ją! Susipažinkite su pagrindiniais įstatymais.

Joje rasite Jungtinių Valstijų Konstituciją su svarbiaisiais pataisymais. Atvaizdos žymiausių kovotojų už nepriklausomybę. Puslapių 320, kaina $2.00. DABAR TIK $1.50.

Lietuvių Tautos Atbudimo Pionieriai

Trumpos biografijos žymiausių Lietuvos patriotų. Parašė Dr. A. Petrika, puslapių 320, kaina $1.50. DABAR TIK $1.

Popiežiai ir Lietuvių Tauta

Tai rinkinys faktų, kuriuos privalo žinoti kiekvienas lietuvis. Parašė Prof. Pakarklis, puslapių 320, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

Žmogus ir Mašina

Puikus rinkinys faktų apie išradimus, su įdomiais paveikslais, sutaisė Dr. J. J. Kaškiaučius. Puslapių 240, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

ŠLIUPTARNIAI

Amerikos lietuvių tautinio ir kultūrinio atgimimo laikų istorinis romanas. Parašė **Algirdas Margeris.** Knyga 652 puslapių. Kaina $5.00: **Dabar tik $4.00.**

Kelias į Laimę

Tik skaitydamas ją sužinosi kaip įspudinga, kai nekartą giliai atsidusdamas nubrauksi ašaras nuo savo blakstienų. Parašė Rojus Mizara, puslapių 368, kaina $1.50, DABAR TIK $1.00.

LIETUVIŲ KALBOS ŽODYNAS

Kiekvieno kultūringo lietuvio namų knygyne turi būti šis žodynas. Rašyboje ar gyvo žodžio kalboje jame rasite patikrinimą. Tai yra mokytojas jūsų namuose. **KAINA $5.50.**

Laisvė

110-12 Atlantic Ave., Richmond Hill 19, N. Y.

JUOZAS BALTUŠIS

PARDUOTOS VASAROS

(Tąsa)

—Dėde, tu palauk, nemirk dar, dėde!—surikau aš išsigandęs.—Dėde! Aš namones pašauksiu, tu palauk!..

Ir jau buvau bebėgąs pro duris. Bet senis sulaikė, pratardamas silpnu, lyg iš po žemės einančiu balsu:

—Nieko nereikia... Gyvenau vienas, mirštu vienas... Klaupkis, pasimelsk už mane...

Nespėjau aš atsiklaupti, o čia, kur buvus, kur nebuvus, — pašmaukšt dukrelė Saliamutė! Senis Dirda net krūptelėjo, pabalino akis:

—Tau ko?

—Ok tu jejem, tėteli brangiausias, ok jejem, jejem! — suplojo ši rankomis puolė prie tėvo.—Ar tu jau miršti, tėteli vieniausias, mano brangiausias? Tai kas gi dabar bus, ok tu jejem, kas dabar bus?!

—Ko atlindai?.. — sušvokštė senis.—Ką nužiūrėjai?..

Saliamutė puolė bučiuoti rankas seniui, prisiglaudė veidu prie krūtinės, raudojo pasikūkčiodama:

—Tėteli brangiausias, mieliausias, vieniausias, nepalik tu manęs našlaitėlės!.. Užkapos, užniokos mane broleliai kaip gaidžiai žalią rūtelę, tėteli, nepalik!..

—Šalin .. šalin!.. — duso senis. — Ką nužiūrėjai?

—Tėteli, tėteli! — neatlyžo Saliamutė. — Visą amželį tave atsiminsiu, mišeles užpirksiu, dievuliui už tavo dūšią pasimelsiu, tiktai tu, tėteli, nuimk savo užkeikimą... Susimildamas nuimk, nepalik!

Senis staiga krūptelėjo visu kūnu, išvietė krūtinę į viršų, pasikėlė ant alkūnių. Akys jo pasidarė klaikios.

—Nužiūrėjai, grobike... žvėrie! — sušniokštė jis baisiu balsu. — Nebus tau palaiminimo... nebus!

Ir smuko atgal į patalą, giliai iškvėpdamas orą.

Saliamutė sustingo pražiodyta burna, žiūrėjo į senį nieko nesuprasdama. Ir tylu pasidarė troboj visiškai, ir langus užgulė kažkokia tamsa iš lauko, lyg artėtų naktis.

—Ur,ur-r-r, ur-r-r!... — prašneko už sienų tolimas griaustinis.

—Mirė!—suspiegė Saliamutė. — Viešpatie susimilk, tėtelio nebėra! O Jėzau, Jėzau... motina nekaltoji, pasigailėk! Ir vienas mirė kaip pirštelis, visų apleistas, visų paliktas, be savo žmogaus paskutiniam patalėly... Ar tikrai nieko nėra namie? — staiga atsisuko į mane, ir ašarų nebeliko jos akyse, o tik rūpestis ir nerimas kažkoks. Ir nelaukdama mano atsakymo, ji suriko:—Tai ko dar tu čia stovi? Eik šalin, kad nemokėjai savųjų laiku prišaukt, eik laukan!

—Aš tuoj pašauksiu,—pažadėjau sumišęs, jausdamasis tikrai kaltas.

—Ir be tavo šaukimo parsiras dabar. Lietus gi užeina! Eik, prakapok bent malkų, vandenį reikės kaisti praustuvėms.. Žiūrėt į tave negaliu!..

Prikrito ji prie numirėlio, šaukė, raudojo ir į mane vis skersomis, skersomis: tebesu aš ar jau išėjau?

Išėjau ir stoviu pašaly. Pusė dangaus dar skaisčiai nutvieksta saulės, mėlynuoja vaiski aukštybių giluma, o kita pusė jau užtraukta audros debesim, juoda lyg naktelė. Tik toli laukuose, kur dangus susieina su žeme, plykščioja žaibai, ir vėjas nubėga liepynais ir sodais, sudrebina lėtus kaštonus. Šu-šu-šu, — neramiai sušneka obelys. Ir keista, kad buvo senis, o dabar nėra senio. Obelys tebėr, ir ūlyčia tiesiai toj pačioj vietoj, ir kaštonai tebeskečia savo šakas, net vištos tebesikuičia dulkėse. Viskas tebėr, kaip buvo seniui gyvam esant, ir, matyt, bus taip ilgai, kai jau ir Saliamutės gyvos čia nebebus, o vietoj manęs šitam kieme ganys kitas piemuo... Ir man kažkodėl baisiai norisi dar kartą pamatyti senį, pažiūrėti, kaip jis guli ten, sulenkęs savo paties perpiautą pirštą, nurimęs ir nieko nebereikalingas, niekieno neapraudamas...

Atsargiai įslinkau atgal į trobą ir čia vos neaiktelėjau iš nustebimo: senio lova buvo tuščia! Ir tuo pat metu išgirdau Saliamutės balsą. Ji buvo susirietusi pakrosnyje, kur žiemą šeimininkė suvarydavo vištas, ir ten darė kažką. Šalia jos tūnojo ir senis, negyvas ir kniubsčias. Įsižiūrėjau. Saliamutė laikė sugriebusi tėvo ranką, kasė ja žemę pakrosnyje ir kartojo:

—Kieno ranka užkasė, to ir atkasa; kieno ranka užkasė, to ir atkasa; kieno ranka užkasė, to ir atkasa...

Staiga jos balsas krūptelėjo, nutrūko. Virste išvirto ji iš pakrosnės, patraukdama paskui save ir senį. Rankose laikė nedidelį žemėtą tumulą, įvyniotą į storą ragožę, ir stengėsi įgrūsti jį užantin, už drobinių marškinių. Bet jai nesisekė, tumulas, matyt, buvo sunkus, vis slydo pro šalį, vos nekrisdamas žemėn, o pati Saliamutė susivėlusi visa, akys paklaikusios — žiūri į mane ir nemato manęs, nieko nemato, tik grūda tumulą užantin, tik skuba, o šis vis slysta pro šalį, ir vis paklaikesnės darosi Saliamutės akys, tik išbalusiom iki mėlynumo lūpom bekartojo ji:

—Viešpatie, susimilk... viešpatie, susimilk...

Pagaliau liovėsi grūdusi tumulą, sugniaužė jį abiem rankom ir puolė į duris. Bet čia staiga šalia Saliamutės begulįs numirėlis ištiesė ranką ir griebė ją už kojos. Griebė, bet nepasiekė, tai nutvėrė už sijono padelkų ir stipriai sugniaužė kumštį. Aš pajutau, kaip visi plaukai pajudėjo man ant galvos.

—O-o-o, a-a-a!.. — sužvigo Saliamutė visiškai nebepažįstamu balsu ir šoko šalin. Bet senis nepaleido sijono, ir Saliamutė atsitrenkė atgal. Drebėjo visa kaip epušės lapas, žviegčiodama puldinėjo kairėn ir dešinėn, pirmyn ir atgal, lyg kurapka įkliuvusi į raizgus, vis stengdamasi išsiplėšti ir vis atsitrenkdama atgal. Numirėlis laikė tarytum geležinėm replėm.

(Bus daugiau)

SKAITYTOJŲ BALSAI

PILĖNAI BEI MARGERIO PILIS

Už lapkričio 29., 1957 m., "Laisvėj" įvairumų skyriuj tilpo rašinys "Kur buvo Pilėnai?"

Ten kalbama, kad Pilėnų pilis turėjo rastis kur nors arti Nemuno; gal prie Punios piliakalnio. Punios piliakalnis randasi prie pat Nemuno stataus ir gana aukšto kranto, ir pats piliakalnis nėra didelis, kad ten pilis būtų galėjusi būti.

Pamenu senų žmonių kalbas, kurios ėjo iš gentkartės į gentkartę apie žymų Lietuvos kunigaikštį Margerį, kuris būk valdęs Punią su apylinkėmis. Vienok, ar Margeris turėjo Punioj pilį, nėra jokiuose istoriniuose užrašuose, bet tik pasakų padavimuose. Betgi yra viena vieta, kuri gali turėti su pasakų tikrove ir Margerio pilies buvimu.

Greta Panemuninkų kaimo yra Bundorių ir Margaravo nedideli kaimai į šiaurvakarius. Margaravo kaime yra kalnas, daugiau panašus į piliakalnį, negu į natūralų kalną, vadinamas Margerio kalnu. Nuo to kalno viršūnės matytis Punia pro kampą Punios šilo. Tarpe Panemuninkų ir Bundorių kaimų yra platus lygus laukas, vadinamas Kūronais, irgi netoli Punios šilo. Kūronų lygumoj yra pylimas - kapčius, apie kurį buvo kalbama, kad tai kapinynas nuo Margerio laikų. Seni žmonės pasakodavo, kad ten vyko dideli mūšiai tarp lietuvių ir kryžiuočių. Net buvo sakoma, kad ten žmonės yra išarę bei iškasę arklio pasagų, kamanų ir kitokių kokių geležinių daiktų. Taipjau nuo ten netoli, Punios šile, yra kalnas, vadinamas Varupiu. Ir apie tą kalną buvo senų žmonių panašių pasakų; kad ir ten žmonės yra radę panašių dalykų.

Prieš metus laiko aš, rašydamas apie Mikutiškių piliakalnį, minėjau ir Kūronus ir Varupio kalną. Ir atsižvelgiant į senų žmonių pasakojimus, Margerio pilis galėjo rastis ne Punioj, bet Margaravoj; net ir vardų supuolimas beveik tai sako: Margeris, Margerio kalnas ir Margaravas. Taipjau atsižvelgiant ir iš geografinio ir strateginio taškaregio, daugiau galima tikėti, kad Pilėnai bei Margerio pilis buvo ant Margerio kalno. Ir štai kodėl:

Nemunas pro Panemuninkus teka iš rytų pusės ir padaro didelę kilpą aplink Punios šilą taip, kad Margaravo pusėj Nemunas jau teka iš šiaurvakarių. Nuo Margaravo kaimo į panemunę yra stačių ir nuolaidžių slėnių, nes kaimas dar tolokai nuo Nemuno. Kryžiuočiams kaip tik ir buvo proga pulti Margerio pilį nuo Nemuno. Gi pilies gynėjams buvo Punios šilas gera priedanga apsigynimui. Tad, kadangi tikrų užrašų niekur nėra likę apie Pilėnus, tai tenka vaduotis pasakų padavimais ir atsižvelgiant į geografinę padėtį, kad Margeris galėjo kautis su kryžiuočiais Kūronų laukuos ir, nugalėtas kryžiuočių antplūdžio, susidegino pily prie Margerio kalno, o ne Punioj.

Ši rašinį patiekiu ne tik pasiremdamas pasakų padavimais, bet ir žinomais man istoriniais dalykais, kaip kad Mikutiškių piliakalnis, Kūronai, Varupio kalnas ir dabar Margerio kalnas Margaravoj.

Būtų labai gerai, kad ir šis mano rašinys pasiektų piliakalnių istorijos tyrinėjimo muziejų, ir kad piliakalnių tyrinėtojai, archeologai, patyrinėtų nurodytas vietoves, o gal tikrai galėtų nustatyti bei surasti pėdsakus, kur buvo Pilėnai, kur žuvo ir kunigaikštis Margeris.

I. Vienužis

PADĖTI PAMATAI

Obeliai. — Dervinių plytinė — nedidelio pajėgumo įmonėlė. Ji nesugebėjo patenkinti rajono kolūkių ir kolūkiečių poreikių plytoms. Netoli senosios plytinės statybininkai pradėjo dėti naujos antžeminės žiedinės plytų degimo krosnies ir kitų korpusų pamatus. Iki 1959 m. čia išaugs antžeminė žiedinė plytų degimo krosnis, dviejų aukštų administracinis pastatas, elektrinė, trys plytų džiovyklos, vandens slėgimo bokštas — viso 13 objektų. Pastatyti naujam galingam plytų fabrikui, kuris žymiai pralenks savo pajėgumu Dusetų rajone esančia Alaušo plytinę, išskirti 2 milijonai rublių lėšų.

Worcester, Mass.

Mirė Povilas Skers

Gruodžio 15 d. Šv. Vincento ligoninėje mirė, po ilgai ji kamavusios vėžio ligos, Povilas Skers. Buvo gimęs Lenkijoje ir ten mokslus išėjęs. Atvyko į šią šalį 1916 metais. Čia būdamas lankė vakarinę mokyklą, Commerce High School. Nemažai yra studijavęs komunistinę teoriją ir du sykiu buvo kandidatu nuo Komunistų partijos į miesto majoro vietą. Taipgi yra buvęs kandidatu į Valstijos reprezentatorius nuo 17 distrikto. Jis dirbo kaipo mašinistas G. S. Walker Co. per 27 metus.

Jo žmona mirė 1937 m. Jis paliko vienatinį sūnų Walterį Skers, gyvenantį Holden, Mass., ir brolį Volterį, gyvenantį Kansas City, Kan.

Gruodžio 17 d. buvo palaidotas Vilties kapinėse. Laidotuvės buvo privatiškos.

D. J.

Santiago, Čilė. — 6,000 daktarų, dentistų ir vaistininkų paskelbė streiką, reikalauja didesnių algų. Šie žmonės valdžios užlaikomi, nes yra tam tikrų mokyklų vedėjai.

LINKSMŲ KALĖDŲ ir LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ!
Visiems mūsų lietuviškiems Draugams.
Mes garantuojame visą darbą.
A. & S. BODY & FENDER WORKS
5514—3rd Ave., Brooklyn
HY. 2-6224.

Švenčių Linkėjimai Visiems! Nustebinkite su gražiu Elgin laikrodžiu ar bi kokiais žemčiūgais. Pirkite nuo pasitikimo auksoriaus.
C. H. LOHMAN
Jewelers
15-24 122nd Street,
College Pt., N. Y. FL. 3-0010

New Yorko ir Apielinkės Žinios

Linkėjimas su Naujais Metais

Džiaugsmingai atėjus
Šiems metams naujiems,
Linkiu, kad jie būtų
Laimingi visiems:

Kad viso pasaulio
Valstybių vadai
Gražiai susitartų,
Nebūt' kaip vaikai,

Ginklų bei raketų,
Kad nebekaltų
Ir karo pasaulį
Kad jau neotų;

Visi vis kad dirbtų
Dėl labo visų
Ir lygiai dalytųs
Uždirbtu vaisiu;

Kad atidarytų
Rubežių duris
Ir kad važinėtų
Kur nori kuris:

Kad sputnikai šviesūs
Visuomet lėktų
Ir kad jie tamsūnams
Akis apšviestų:

Kad nuomonė būtų
Žmonijoj sveika
Ir kad pražydėtų
Pastovi taika.

Jonas Juška

Sveikina

Brangi Lilija:

Malonėkite perduoti visiems Laisvės štabo nariams mūsų širdingiausius linkėjimus su švenčių proga.

Visiems linksmų ir laimingų Naujų Metų!

J. ir M. Alvinai
San Francisco, Calif.

MIRĖ

Kunigas Jonas Petrėnas staiga nuo širdies smūgio mirė gruodžio 17 d., palaidotas gruodžio 20 d. Laidojimu rūpinosi laidotuvių direktorius Ballas-Bielinskas.

Velionis gimęs 1911 metais, Lietuvoje, Biržų apylinkėje. 1951 metais atvyko Amerikon, kaip dipukas.

—:—

Gruodžio 15 d. mirė brooklynietis Antanas Višniauskas, palaidotas gruodžio 19 d. Velionis buvo 75 metų amžiaus.

—:—

Gruodžio 15 d. mirė Agnieška Paukštienė, turėdama 70 metų amžiaus. Palaidota gruodžio 18 d.

—:—

Gruodžio 16 d. mirė Antanas Tamulionis, turėdamas tik 45 metus amžiaus. Palaidotas gruodžio 20 d.

—:—

Gruodžio 8 d. mirė Dr. Karolis Parčevskis.

Albany, Ga. — Karinis "jet" lėktuvas kildamas į orą atsimušė į automobilį. Lakūnas užsimušė.

SEZONO SVEIKINIMAI
Sealtest Sheffield Farms
808 Seventh Avenue, New York City

Pažinkime savo miestą-- New Yorką

New Yorko rolė Amerikos Revoliucijoje

Mūsų didmiestis laike Amerikos žmonių sukilimo prieš Anglijos viešpatavimą tarnavo Anglijai. Bostonas, kai tik privertė britus pasitraukti, tai jis ir pasiliko Amerikos sukilėlių rankose. Kitaip buvo su New Yorku.

Atminkime, kad ir dabar vanduo yra parankus ir pigus kelias pervežimui armijos ir jai reikmenų. Gi veik du šimtai metų atgal, kada dar nebuvo geležinkelių, plentų, kada arkliais reikėjo gabenti reikmenis prastais keliais, per kalnus ir miškus, tai buvo labai sunkus darbas.

Anglijos kolonijos — originalės Amerikos trylika valstijų — yra Atlanto vandenyno pakraštyje, nuo Kanados iki Floridos, apie 2,000 mylių pajūrio. Anglija turėjo karinį laivyną, transporto laivų, gi Amerikos sukilėliai jų neturėjo. Tai buvo didelė Anglijos pirmenybė. Ji galėjo samdyti vokiečius ir kitus, ginkluoti juos, vežti laivais linkui Amerikos ir iš Atlanto vandenyno iškelti ten, kur jai parankiausiai smaugimui Amerikos sukilėlių judėjimo.

Britai pasitraukę iš Bostono nuvyko į Kanadą. Ten padrūtinę savo jėgas jau atvyko prie New Yorko ir pirmiausiai iškėlė savo dalinius ant Staten salos.

Kodėl jie pasirinko New Yorką?

Todėl, kad, čia įsigalėjus, jie nukirto tarpe Naujosios Anglijos ir New Jersey, ir kitų sukilėlių valst. į pietus susisiekimą. Iš New Yorko britai veržėsi Hudson upe ir kitos jų dalys iš Kanados linkui Albany, tas jų žygis vėl perkirto sukilėlių susisiekimą iš Naujosios Anglijos su kitomis valstijomis į piet-vakarius.

New Yorkas randasi prie vandenų: Atlanto, didelių užlajų, Ilgosios salos, Hudson upės, kur ir tais laikais britai galėjo rasti gamtinių gerų prieplaukų iškėlimui savo armijos ir jai reikmenų.

Mūšiai New Yorko srityje

Kaip tik anglai pasitraukė iš Bostono, tai Jurgis Washingtonas ir jo sandraugai padarė teisingą išvadą, kad anglai su naujomis jėgomis negrįš pulti Bostoną, bet puls New Yorką.

Todėl patsai Jurgis Washingtonas ir jo jėgos atskubėjo į New Yorką ir pradėjo darbus apdrūtinimui, kad atremti britus. Brookyne, kur yra aukščiausia vieta — Brooklyn Heights — pastatė iš akmenų ir medžio fertą ir apjuosė jį daugybe apkasų. Apgynimui patalpinó forte 7,000 amerikiečių komandoje generolo Putnam.

Patsai Washingtonas ėmėsi apdrūtinimų ant Hudson upės, kad neleisti britus plaukti ja linkui Albany. New Jersey pusėje buvo pastatytas fortas Lee vardu, o New Yorko pusėje ties juomi fortas Washington (dabar ten yra nutiestas per Hudson upę Washington tiltas).

Amerikiečiai dar nespėjo kaip reikiant pasiruošti, kai atplaukė Anglijos karo laivai ginkluoti šimtais kanuolių ir atsivežė 32,000 vyrų armiją iškėlimui. Washingtonas turėjo prieš anglus tik 20,000 amerikiečių, daugelį nepatyrusių karo srityje ir prastai ginkluotų.

1776 metų rugpiūčio 27 dieną anglai atidengė peklišką ugnį iš savo karo laivų daužydami amerikiečių apkasus iš Atlanto vandenyno, iš East, Hudson ir net Harlem upių. Daugiausiai jie puolė Brooklyne amerikiečius, vadovaujamus generolo Putnam'o. Iki vakaro amerikiečiai paneše virš 2,000 nuostolių, susikraustė ant Brookiyn Heights kalno. Anglai turėjo tą dieną tik 377 nuostolius.

Po to dvi dienas jie tai viepur, tai kitur daužė amerikiečius iš karo laivų kanuolių. Trečią dieną Washingtonas suprato britų planą — jie nepėjo atkirsti Washingtono armijos dalinius Brooklyne ir Manhattane nuo New Jersey, apsupti ir sunaikinti.

Washingtonas ir jo sandraugai susirūpino, kaip išsigelbėti. Čia jiems gimta atėjo talkon—naktį užgulė tirštį rūkai. Amerikiečiai pasinaudojo rūkų prega ir vienos nakties laiku apie 10,000 savo armijos vyrų, kita tiek šeimų narių permetė per Hudson upe į New Jersey valstiją. Kada rūkai išsisklaidė anglai apsižiūrėjo, kad iš jų kilpos Washingtonas su sukilėlių jėgomis paspruko.

Piktumo apimti, jie puolė linkui White Plains, kur patsai Washingtonas traukėsi su apie 5,000 sukilėlių. Taipgi užpuole amerikiečius tvirtumose Fort Lee ir Fort Washington. Amerikiečiai vėl daug nukentėjo nuo priešo karo laivų ugnies, taipgi patyrusių karaivių. Britai paėmė abu fortus ir suėmė arti 3,000 amerikiečių į nelaisvę, o patys ten neteko tik 458 vyrų.

Tai buvo juodžiausios dienos Amerikos Revoliucijos laiku. New Yorkas pątapo Angilijos karo laivyno ir armijos centras, iš kurio ji lengvai savo jėgas permesdavo laivais. Kada Washingtonas pajuto, kad anglai gabena laivais armiją linkui Philadelphijos, tai jis skubino ten. Bet vos amerikiečių pribuvo 8,000, kada anglai priplaukė Delaware upe ir iš laivų jau iškėlė 18,000 savo vyrų. Prie Brandywine anglai sutriešė amerikiečių jėgas ir Washingtono armijos likučiai pasitraukė į Valley Forge.

Amerikiečiams padėjo Anglijos išsivėlimas į karą su Francija. Kada Francijos karo laivynas ir dalis armijos atvyko į pagalbą amerikiečiams, tai dalykai daug pagerėjo. Prie to, kaip tik anglai atsitolindavo nuo jūrų, kur juos neapkentė Amerikos gyventojai, tai sukilėliai sulupdavo anglų jėgas.

Visą Amerikos Revoliucijos laiką New Yorkas buvo britų rankose ir jiems tarnavo, kaipo karinė laivyno ir armijos bazė. Kada Anglija buvo priversta pripažinti Jungtinių Valstijų nepriklausomybę, tai gražino amerikiečiams ir New Yorko miestą. 1783 metų lapkričio 25 dieną Washingtonas sugrįžo į New Yorką su Amerikos armijos daliniais. 1789 metų balandžio 30 d. New Yorke Jurgis Washingtonas priėmė priesaiką kaipo pirmasis Amerikos prezidentas. New Yorkas buvo paskelbtas kaipo Jungtinių Valstijų sostinė, bet jis ja buvo tik iki 1790 metų.

Ar ir vėl bus subvių streikas?

Veik dvi savaites laiko New Yorko miesto gyventojus kankino subvių ir elevatorių motormanų streikas. Jis nespėjo pasibaigti, kaip Michael Quill, prezidentas Transporto unijos, kuri visus apjungia, pareiškė, kad bus streikas, jeigu nebus tuojau atnaujintas su unija kontraktas.

Kontraktas baigiasi šių metų pabaigoje.

Transporto tvarkytojai iš miesto pusės, sako, kad jie negali kontrakto su unija atjinti, nes tuo reikalu yra republikonų ineštas naujas bilbus, tai kol nėra to biliaus reikalas užbaigtas, tai negali būti ir naujo kontrakto.

Daleistina, kad tie ergeliai prives prie to, kad darbininkai gali paskelbti streiką. Tada tai jau būtų važiuotė visai sulaikyta.

PRAŠO BŪTI ATSARGIEMS

New Yorko Saugumo Taryba prašo visus automobilistus būti atsargiais Kalėdų dienomis. 1956 metais gruodžio 21-25 dd. buvo 9 žmonės užmušti ir per tą laiką 418 sužeisti.

Pirmoji negrė pasamdyta tarnauti lėktuvuose

Veik metai prabėgo po to, kai buvo pirmasis negras paimtas į civilį orlaivyną, kaipo pilotas. Dabar Mohawk Airlines Co. pasamdė negrę slaugę Ruth Carol Taylor, kaipo pataranuot o ją (stewardess) dirbti lėktuve laike skraidymo. Minimos kompanijos lėktuvai skraido tarpe New Yorko, Bostono, Detroito ir eilės kitų miestų.

Aktorę Joyce Abal, 23 metų amžiaus, 122 Bank St., jos kambary rado negyvą. Jos tėvai gyvena St. Petersburg, Fla.

Pavogė "Kalėdų Diedą"

Žmogaus dydžio mechaniškas, elektros pagalba veikiąs Kalėdų Diedas buvo pastatytas F. Presentation, Inc, lange, 3600 Jerome Ave., Bronx. Bet jį kas tai pavogė. Vertas $200.

New Yorko majoras Wagner atsikreipė prašydamas sukelti aukų į New Yorko fondą $11,000,000.

PRANEŠIMAS

ROCHESTER, N. Y.

Gedemino Draugystė rengia Naujų Metų pasitikimo balių, gruodžio 31 d., 575 Joseph Ave., 6:30 v. vak. Įžanga $1.10. Šiame parengime Draugystės nariai ar eis ar ne, visvien turės užsimokėti įžangą. Bus gera muzika ir gerų valgių. Kviečiame vietinius ir iš apylinkės dalyvauti. Rengėjai. (250-252)

MATTHEW A. BUYUS
(BUYAUSKAS)
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
Newark 5, N. J.
MArket 2-5172
426 Lafayette St.

Teatruose

"Wild is the Wind"

Filmus mėgstanti Amerikos publika jau gerai pažįsta Anna Magnanį. Italijos gabiąją aktorę. Mes ją matėme visoje eilėje aukštai meniškų Italijos filmų, taipgi filme "The Rose Tattoo", kuris buvo padarytas Amerikoje ir už kurį ji gavo akademinį pryzą.

Dabar New Yorke, Astor teatre, rodomas antras amerikietiškas filmas, kuriame Anna Magnani vaidina vadovaujančią rolę.

Filmo turinys toks:

Avių farmoje Vakaruose gyvena italų kilmės amerikietis (Anthony Quinn), kurio žmona, italė, neseniai numirė. Žinodamas, kad Italijoje gyvena jaunesnė jo mirusios žmonos sesuo (Anna Magnani) jis išvyksta Italijon, ją veda ir parsiveža namo.

Bet farmerys yra nejautrus ir stačiokiškas žmogus, traktuojąs savo žmoną despotiškai, be atodairos, šiurkščiai. Farmoje gyvena ir jaunas vyras (Anthony Franciosa), senio farmerio įsūnytas bernas. Pamaži pas jaunąją žmoną gimsta patraukimas link to jaunuolio, o pas ji — jai. Galų gale jų tarpe užsimezga nelegalė slapta meilė.

Tai toks filmo turinys — senasis trikampis. Vien turinys, žinoma, nepadarytų filmo labai vertingu. Bet puikus trijų vyriausių charakterių vaidinimas sugeba filmą iškelti virš vidutinių.

Magnani talentas jau gerai žinomas. Quinn, kuris praeityje vaidindavo tik kaubojų filmuose, per pskutinius keleris metus puikiai pasirodė rimtuose filmuose, kaip "La Strada" ir "Lust for Life". Franciosa jau irgi pasižymėjo eilėje rimtų rolių.

Iš viso tai filmas, kuris rai verčas matymo.

Ramstein, V. Vokietija.— Sako, kad amerikietis lakūnas apspardė kunigą A. Buffinį.

MISC. ADS

Mes išeiname iš biznio. Sekanti autos yra nužemintomis kainomis: Chevrolet 1951, 4 dr., $275; Cadillac 1949, 4 dr., Model 62, $400; Nash Rambler 1953, 2 dr., Hard top, $500. Ateikite persitikrinti. **NATIONAL AUTO COLISSION, 234—6th Street, Brooklyn. UL. 5-7895.**

(250-253)

Business Opportunity

Laikrodininkas. Gera proga. Dovanų krautuvė, gera vieta. Įsteigta 11 m. 3 kambarių apt. Garas. Parduodame iš priežasties mirties šeimoj. Kaina $9,000. **Mrs. R. Stark, 6612 Fresh Pond Rd. HE. 3-5494.**

(248-250)

IMPORTUOTOS DOVANOS
Iš Francijos, Vokietijos, Austrijos Rankų darbo krištolas, peleninės, bonkos, vazonai, pipirams-druskai stikleliai, lempos su Opal Triplex apačia ir enamel apdažymu; itališkos figūros, plastikinių lėkščių.
J. FINKELSTEIN & SONS
95 Delancey St., N. Y. GR. 5-1420
(241-250)

SUVAŽIAVIMAS

Lietuvių Ko-operatyvės Spaudos Bendrovės Dalininkų suvažiavimas įvyks sausio 26 d., 1958 m., Liberty Auditorijoje, 110-06 Atlantic Ave., Richmond Hill, N. Y., pradžia 11 val. ryto.

Visi dalininkai malonėkite dalyvauti suvažiavime, nes yra svarbių reikalų aptarimui.

Lietuvių Namo Bendrovė parduoda namą, kuriame randasi Ko-operatyvo spaustuvė. Suvažiavimas turės aptarti spaustuvės perkėlimą į kitą vietą. Tai yra labai svarbi problema, turėsime rimtai pasitarti šiuo reikalu.

M. STAKOFF,

Liet. Ko-op. Spaudos Bendrovės Direktorių sekretorius